

Kainuun edunajaminen

Mhall 13.05.2024 § 81

Kainuun edunajamisen ajankohtaistarkastuksen tarkoituksena on arvioida Kainuun aluekehityksen tilannekuvaa sekä käydä keskustelua ja linjata maakunnan edunajamista koskevia asioita.

Tämän asian käsittelyn aikana kokoukseen osallistuvat kutsuttuina asiantuntijoina kansanedustajat Merja Kyllönen ja Tuomas Kettunen sekä Vihreiden varapuheenjohtaja Silja Keränen, Kainuun ELY-keskuksen ylijohtaja Jaana Korhonen, Kainuun TE-toimiston johtaja Pauli Piilma ja Kainuun hyvinvointialueen johtaja Jukka Lindberg.

1) Kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän uudistaminen

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uudistuksen lähtökohdaksi otetaan tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisäätteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia.

Valtiovarainministeriö on 31.8.2023 asettanut kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistuksen valmistelua varten valmisteluryhmän. Aikataulun osalta tavoitteena on, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle kevätestuntokaudella 2025 ja uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2026.

Lisätietoja uudistuksesta löytyy valtiovarainministeriön nettisivuilta: <https://vm.fi/valtionosuusuudistus>

Valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta maakuntahallitukselle alustaa Kuntaliiton erityisasiantuntija Olli Riikonen.

2) Valtion aluehallinnon uudistus

Hallitusohjelmaan sisältyvässä valtion aluehallinnon uudistuksessa kootaan valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä uuteen valtakunnalliseen virastoon. Samalla muodostetaan uudet alueelliset elinvoimakeskukset.

Uudistamisessa tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta sekä sujuvoittaa prosesseja ja palvelua. Lisätietoja hankkeesta on verkko-osoitteessa: <https://vm.fi/aluehallintouudistus>

ja hankeikkunassa:

<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM114:00/2023>

Hallitusohjelman kirjaus uudistuksesta alkaa seuraavasti:

"Valtion aluehallinnon uudistuksen tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja. Kehittämisen pääperiaatteena on monialaisuus."

Elinvoimakeskuksia koskeva kohta hallitusohjelmassa on seuraava: "ELY-keskusten puitteissa järjestetyn hallinnon osalta lähtökohtana on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmilta alueille Elinvoimakeskuksiin. Uudistamisessa huomioidaan käynnissä oleva TE-uudistus. Elinvoimakeskukset ja niiden alueet muodostetaan nykyisten täyden palvelun ELY:jen pohjalta mahdollistaen tarvittaessa korkeamman toimipistemäärän. Elinvoimakeskusten määrää voidaan kasvattaa enintään yhdellä elinvoimakeskuksella palveluiden turvaamiseksi molemmilla kansalliskielillä. Edelleen mahdollistetaan elinvoimakeskusten erikoistuminen ja keskinäinen työnjako."

Uudistus käynnistyi 2023 syksyllä lainsäädäntöhankkeella, jonka tavoitteena on valmistella hallitusohjelman linjausten mukaiset muutokset lainsäädäntöön.

Valmistelu tehdään poikkihallinnollisessa yhteistyössä, ja uudistuksessa ovat mukana kaikki asiaan kuuluvat ministeriöt, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, aluehallintovirasto, ELY-keskus sekä ELY-keskusten, TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus KEHA-keskus sekä Ahvenanmaan valtionvirasto.

Uudistushankkeelle on asetettu 30.1.2024 seurantaryhmä. Itä- ja Pohjois-Suomen suuraluetta edustavat maakuntajohtajat Riikka Pirkkalainen ja Jussi Rämetsä.

Maakuntahallituksen iltakoulukeskustelussa elinvoimakeskusten tulevaisuuteen vaikuttaminen nähtiin yhtenä kuluvan vuoden tärkeimmistä liiton strategisista tehtävistä.

3) Pohjoisen ja Itäisen Suomen ohjelmat

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa linjataan, että "Hallitus käynnistää valtioneuvoston kanslian johdolla Pohjoisen ohjelman ja perustaa sen työn tueksi neuvottelukunnan, sekä jatkaa Itäisen Suomen

kehittämissävisiota uudessa geopoliittisessa tilanteessa." Valtioneuvoston kanslia asettaa hankkeen, joka valmistelea tuon kirjauksen toimeenpanon.

Molemmille alueille laadittavien ohjelmien tavoitteena on pohjoisen ja itäisen Suomen mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntämisen edistäminen erityisesti taloudellisen kasvun, alueellisen elinvoiman, investointien vauhdittamisen, osaamisen kehittämisen ja työvoiman saatavuuden näkökulmista. Lisäksi ohjelmien tavoitteena on edistää Suomen huoltovarmuutta ja omavaraisuutta muuttuneessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa sekä vahvistaa turvallisuutta pohjoismaisessa, EU- ja NATO-yhteistyössä niin, että uusi geopolitiikka ja reittimme länteen otetaan huomioon.

Molemmissa ohjelmissa tulee esittää tiiviisti ja konkreettisesti toimia:

- 1) joilla voidaan lisätä kestäväa kasvun mahdollisuuksia ja uusia investointeja sekä vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja alueiden elinvoimatekijöitä
- 2) joilla voidaan kestävästi hyödyntää puhtaan energian mahdollisuuksia ja tukea digitaalista puhdasta kasvua
- 3) joilla lisätään alueen kestäväa matkailun vetovoimaa
- 4) joilla edistetään osaamista ja osaavan työvoiman saatavuutta
- 5) joilla vahvistetaan koko Suomen turvallisuutta, huoltovarmuutta ja omavaraisuutta
- 6) joilla lisätään alueen (fyysistä ja digitaalista) saavutettavuutta.

Ohjelmien toimikausi kestää 12.2.2024 alkaen koko hallituskauden. Kainuun liitto on edustettuna sekä Pohjoisen että Itäisen Suomen ohjelmissa. Kummankin ohjelman valmisteluryhmässä Kainuun liittoa edustaa maakuntajohtaja Riikka Pirkkalainen ja neuvottelukunnassa aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas.

4) Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukuntien kokoukset

Itä-Suomen neuvottelukunta on yhteistyöelin Itä-Suomen maakuntien ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta Pohjois-Suomen maakuntien yhteisten asioiden käsittelyyn. Kainuu osallistuu molempien neuvottelukuntien työhön.

Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta on yhteistyöelin, jonka muodostavat Etelä-Savo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa ja Pohjois-Savo. Yhteistyö Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnan puitteissa

painottuu seitsemän maakunnan yhteisiin edunajamis- ja kehittämisasioihin ja esimerkiksi EU-vaikuttamiseen.

Itä-Suomen, Pohjois-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukuntien kokoukset järjestetään 16.5. Helsingissä.

5) Budjettiriiheen valmistautuminen

Maan hallituksen budjettiriihi vuoden 2025 valtion talousarviosta käydään 3.-4.9.2024. Vaikuttaminen budjettiriihen päätöksiin on syytä tehdä hyvissä ajoin kevään ja kesän aikana.

6) Asiantuntijoiden ajankohtaisraportit

Käsitellään mahdolliset asiantuntijoiden raportit.

7) Muut mahdolliset asiat

Lisätietoja maakuntajohtaja Riikka Pirkkalaiselta, puh. 040 539 5090 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation ja käy asiakohtiin liittyvää evästyskeskustelua.

Maakuntahallituksen päätös

Kohta 1) erityisasiantuntija Olli Riikonen Suomen kuntaliitosta esitteli kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmien uudistamista.

Merkittiin, että tässä kohdassa johtaja Jukka Lindberg Kainuun hyvinvointialueelta esitteli Kainuun hyvinvointialueen ajankohtaiskatsauksen.

Kohta 2) ylijohdaja Jaana Korhonen Kainuun ELY-keskuksesta esitteli valtion aluehallinnon uudistuksen tilannetta.

Kohta 3) maakuntajohtaja Riikka Pirkkalainen esitteli Pohjoisen ja Itäisen Suomen ohjelmia.

Kohta 4) maakuntajohtaja Riikka Pirkkalainen esitteli Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukuntien kokouksiin liittyvää asiaa.

Kohta 5) maakuntajohtaja Riikka Pirkkalainen esitteli budjettiriiheen valmistautumisen asiaa.

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

Merkittiin, että kokoukseen osallistui kutsutuista vieraista kansanedustaja Tuomas Kettunen, Vihreiden varapuheenjohtaja Silja Keränen, Kainuun ELY-keskuksen ylijohtaja Jaana Korhonen ja Kainuun hyvinvointialueen johtaja Jukka Lindberg.
